

PIOTR
GLAS
JACEK
PULIKOWSKI
POSLEDNÝ
BOJ
O RODINU

**POSLEDNÝ
BOJ
O RODINU**

PIOTR
GLAS
JACEK
PULIKOWSKI
POSLEDNÝ
BOJ
O RODINU

s predhovorom
otca Roberta Skrzypczaka

Copyright © by Piotr Glas & Jacek Pulikowski & Wydawnictwo Esprit 2022
Copyright © by Wydawnictwo Esprit 2022
All rights reserved

Z polského originálu: *Ostateczna bitwa o rodzinę*

Vydal: © Zachej.sk, 2022

Preklad: © Pavol Petřík

Grafika: © Bookwork.sk

Jazyková korektúra: Michaela Gočalová

Citácie sú uvedené podľa:

Biblia – Starý a Nový zákon, katolícky preklad, SSV, 2016.

Katechizmus Katolíckej cirkvi, SSV, 2017.

ISBN: 978-80-8211-590-4

Všetky práva vyhradené. Žiadna časť tejto publikácie sa nesmie reprodukovat' v akejkoľvek podobe alebo akýmkoľvek spôsobom (elektronicky, mechanicky, fotokópiami alebo iným spôsobom) bez súhlasu vlastníka autorských práv.

*„Posledný boj medzi Bohom a satanovým kráľovstvom
sa bude odohrávať v otázkach
manželstva a rodiny.“*

Sestra Lucia Dos Santos z Fatimy
kardinálovi Carlovi Caffarrovi

Predslov

Rodina – posledný pilier slobody

V priebehu histórie ľudia žili, pracovali a umierali, aby živili a chránili svoje rodiny. Má to svoj dôvod. Rodina, ktorá vyrastá z plodnej diferenciácie pohlaví, je uholným kameňom identity človeka. Je to hlboký zdroj bezpečia a zmyslu života. Každému z nás dáva domov a miesto vo svete a spája minulé generácie s budúcnosťou. Predstavuje dobro nielen pre jednotlivca. Aristoteles napísal, že „v rodine nachádzame prvé počiatky a zdroje priateľstva, poriadku a spravodlivosti“.¹ Rodina tiež rozvíja morálny charakter svojich členov. Vštepuje návyky práce, vzájomného rešpektu a sebaovládania. Takto posilňuje všetky ostatné spoločenské inštitúcie. Vďaka silným rodinám vznikajú zdravé spoločnosti. Slabé a rozvrátené rodiny vytvárajú pravý opak.

Na základe tohto presvedčenia vznikla kniha *Posledný boj o rodinu*, ktorá je záznamom dlhého a múdreho rozhovoru medzi dvoma propagátormi ľudskej lásky a apoštolmi kresťanskej vízie manželstva a rodiny. Katolícky kňaz Piotr Glas, známy exercitátor a správca Farnosti svätého Jozefa v anglickom Readingu, si vymieňa skúsenosti a úvahy s Dr. Ing. Jackom Pulikowskim, ktorý sa už roky venuje rodinnej pastorácii a rodinnému poradenstvu. Obaja sú známi tým, že sú ochotní pre Krista a Cirkev stratiť nielen čas a sily, ale aj samých seba. S o to väčšou zvedavosťou som si prečítal túto výnimočnú knihu, ktorá je pokladnicou poznatkov o súčasných manželoch a rodičoch. Som si istý, že pritiahne pozornosť ďalších ľudí, ktorí hľadajú svoje miesto v živote.

---

1 Aristoteles, *Veľká etika. Eudemova etika* (1242 a-b), preklad W. Wróblewski, Varšava 1977, s. 250.

Kniha prináša množstvo poznatkov o medziľudských vzťahoch, často prekvapuje originalitou a ľahkosťou odpovedí, úplne odlišných od vízie propagovanej médiami. Jej pridanou hodnotou je určite silný podnet k tomu, aby sa človek oslobodil od prevládajúcich výmyslov a banalít v otázkach ľudskej intimity a vydal sa proti prúdu pri hľadaní pravdy o sebe samom. Je to návod ako milovať druhého človeka a budovať s ním trvalé vzťahy na základe tajomstva kresťanskej dôvery v Krista. Stretne sa s publikáciou, ktorá šikovne spája zamilovanosť so spásou, orgazmus s posvätením, lásku s krížom. Zistíme, že bojiskom o nebo môže byť nielen kľakadlo a kaplnka, ale aj spáľňa zdieľaná s milovanou osobou.

Oblasti duchovného boja

Rodina je veľmi dôležitá a potrebná, súčasný model života však prispieva k jej utrpeniu. Keď počujeme o hodnote manželstva a rodiny, zvyčajne súhlasne prikyvujeme, ale dnešná kultúra a právne riešenia sú zamerané na oslabenie jedného i druhého. Rozpad manželstva vedie k rozpadu rodiny a rozpad rodiny nevyhnutne vedie nielen k rozpadu spoločnosti, ale aj k zániku viery. Ako nám pripomínajú pápeži a svätí, rodina je *domáca cirkev*. Riadená múdro a s láskou je inkubátorom viery.

Bez veľkého preháňania možno povedať, že zničenie rodiny znamená smrť spoločnosti a eutanáziu Cirkvi. Diabol to dobre vie. Z tohto dôvodu veľké totalitné systémy, ktorých politika viedla k nepredstaviteľnej genocíde v 20. storočí, systematicky a zámerne bojovali proti rodinám a Cirkvi. Medzi vierou a rodinou vždy existoval úzky vzťah. Mnohí sa mylne domnievajú, že úpadok rodiny na Západe je dôsledkom sekularizačných procesov. Opak je však pravdou: práve kríza rodiny je hnacím motorom sekularizácie spoločnosti. Tento vzťah možno vyjadriť takto: to, čo sa rozhodnete urobiť v budúcnosti v súvislosti s rodinou – či si ju založíte, koľko detí budete mať –, bude mať veľký vplyv na to, koľko času strávite (alebo nestrávite) v kostole. Samozrejme, veľké a trvalé rodiny majú pozitívny vplyv na religiozitu. V tomto zmysle nastalo v spoločnosti zemetrasenie,

keď sa zlý duch postaral o povolenie antikoncepcie a s ním aj častejší mimomanželský sex a oslobodenie sa od strachu z nechceného tehotenstva. Stručne povedané: čím viac tabletiiek, tým menej času na rodinu, a zároveň menej času na náboženstvo. Viac piluliek, menej Boha.

Historik a sociálny analytik Christopher Lasch opísal rodinu ako „prístav v bezcitnom svete“.² Asi každý človek sníva o šťastnej rodine. A zrejme každá rodina je zmesou obetavosti a sebeckta, svetla a tmy, zlomu a rekonštrukcie. Kultúra je v interakcii s rodinou, žije s ňou v symbióze. Silné rodiny vytvárajú silné spoločnosti. Ale zdravá spoločnosť, ktorá chce takou zostať, musí slúžiť aj zdraviu rodiny. V našej krajine a v našej dobe tomu bránia rôzne faktory.

John Locke, autor liberálneho myslenia, považoval tradičné chápanie rodinnej štruktúry za málo praktické. Podľa neho bolo manželstvo zmluvou medzi autonómnymi osobami, mužom a ženou, s praktickým cieľom: rodiť a vychovávať deti. Nemalo to nič spoločné so zmluvou. Neznamenal to, že dve oddelené osoby sa stali „jedným telom“. Autorita rodičov bola podľa Locka dočasná a nie vrozená. Manželstvo mohlo byť po tom, ako sa skončila jeho utilitárna úloha týkajúca sa detí, zrušené.

Podobným smerom sa uberala aj filozofia komunizmu. Podľa jej predpokladov všetka morálka závisí od výrobných metód. Kapitalistická rodina sa opiera o kapitál alebo individuálny zisk a zanikne spolu s kapitálom. Ak sa zruší princíp dedenia a ženy získajú rovnaké práva ako muži, rodina založená na súkromnom vlastníctve a z neho vyplývajúceho dedenia, ako aj na nadvláde muža nad ženou – pretože je to on, kto prináša domov peniaze – čoskoro zanikne.

A čo láska? Marxisti oddelili lásku od vôle a umiestnili ju do žliaz, pretože verili, že „len vzťah založený na láske je morálny. Preto by mal trvať tak dlho, ako trvá láska. Keď láska vyprchá alebo ju nahradí nová vášeň, rozvod sa stáva výhodou.“³ Ako tvrdila sovietska propagandistka

---

2 C. Lasch, *Haven in a Heartless World. The Family Besieged* (Prístav v bezcitnom svete. Rodina v obklúčení), New York 1979, s. 96.

3 F. Engels, *Pôvod rodiny, súkromného vlastníctva a štátu*, Krakov 1912, s. 95.

Alexandra Kolontajová, láska je pohár vody, ktorý piješ, aby si uhasil smäd. Piješ vodu a zabudneš na pohár, a tak si vychutnávaš pôžitok bez toho, aby si venoval pozornosť osobe. V súlade so sovietskym zákonom o rodine sa manželia môžu kedykoľvek rozvieť. Jediné, čo musia urobiť, je poslať list na matričný úrad, ktorý im následne ďalším listom oznámi, že ich zväzok neexistuje.⁴ Tu možno vidieť, odkiaľ pochádza inšpirácia pre moderný prístup k láske.

Podľa Roberta Kraynaka je „kresťanská rodina heterosexuálny, monogamný zväzok ustanovený Božím zákonom na plodenie a lásku. Je to obraz Boha v ľudských bytostiach, ktoré túžia po nesmrteľnosti a obetavej láske. Už len tieto charakteristiky robia kresťanskú rodinu kontroverznou v modernej demokracii, v ktorej práva homosexuálov, právo na potrat a feminismus podkopávajú prirodzené a Božie základy rodiny.“⁵

V dobe všadeprítomných liberálnych médií – liberálnych voči niektorým veciam a netolerantných voči iným – sa kresťanskému presvedčeniu o sexe a rodine nedostáva dobrej publicity. Nepriateľstvo voči myšlienke rodiny ako takej – matka, otec, deti a vzdialení príbuzní – je charakteristickým znakom modernej doby.

Tisíce lží o láske

Musíme si priznať, že ľudská láska a rodina dnes zažívajú skutočné zemetrasenie. To všetko viedlo k oddeleniu sexuality od otvorenosti životu, od manželstva a dokonca od samotnej lásky. V pozadí však vidíme snahu oddeliť človeka od jeho vnútra. V mnohých textoch postmodernej kultúry zaznieva presvedčenie, že pravou prirodzenosťou človeka, jeho podstatou,

-
- 4 F. J. Sheen, *Communism and the Conscience of the West* (Komunizmus a svedomie Západu), New York 1951, s. 141.
  - 5 R. Kraynak, *Christian Faith and Modern Democracy. God and Politics in the Fallen World* (Kresťanská viera a moderná demokracia. Boh a politika v padlom svete), Notre Dame 2011, s. 215.

je jeho duchovnosť. Ľudský duch potrebuje oslobodenie od všetkého, čo je „vonku“, teda od tela a sexuality. Aj tieto skutočnosti je potrebné oslobodiť, pretože ak zostávajú uzavreté v štruktúrach spoločenských konvencií, predstavujú pre človeka skutočnú prekážku pri vyjadrovaní svojho „ja“. Nemorálnosť, dobro alebo zlo pre slobodného ducha neexistujú. Sprevádza ho presvedčenie, že si môže byť vedomý pravdy o sebe a svojom osude, a preto môže prežívať každú skúsenosť mimo kategórií viny alebo zásluh. Toto je nová prirodzenosť človeka: na jednej strane je stotožnený s biologickým materiálom, ktorý podlieha determinizmu prírody, na strane druhej je vnímaný ako čistý duch, ktorý nepodlieha obmedzeniam tela. Tá druhá koncepcia je spojená s presvedčením o čistote a súdržnosti ľudského ducha bez ohľadu na to, ako a na aký účel sa telo používa. Tento všeobecne uznávaný spôsob uvažovania pripomína starovekú gnózu, ktorú svätý Irenej z Lyonu, kresťanský spisovateľ z 3. storočia po Kristovi, charakterizoval takto:

„Tak ako zlato hodené do blata nestráca svoj lesk, ale zachováva si svoje vlastnosti a blato mu neškodí, tak aj oni, gnosticci, tvrdia, že akákoľvek hmotná činnosť, ktorej sa venujú, nemá žiadny nepriaznivý účinok a nemôže uškodiť ich duchovnej podstate. Preto sa tí, ktorí sa medzi nimi považujú za dokonalých, bez škrupúl dopúšťajú všetkých zakázaných skutkov, o ktorých Písmo hovorí, že ‚tí, čo robia takéto veci, nedosiahnu Božie kráľovstvo‘ (Gal 5, 21).“⁶

V gnostickom myslení neexistujú žiadne morálne prekážky ľudského konania, pretože celá realita je chápaná ako väzenie pre pravé vnútorné „ja“, pre to, čo je v nás božské, pre slobodného ducha. Preto voľný sex nemôže nijako narušiť ducha oslobodeného od všetkých foriem útlaku. Gnostický liberalizmus sa k telu stavia s opovrhnutím, považuje ho za

---

6 Svätý Irenej Lyonský, *Adversus haereses*, i, 6, 2.

niečo vonkajšie voči skutočnej podstate a dôstojnosti osoby. Práve preto sexuálna revolúcia so všetkou zúrivosťou zaútočila na rodinu, aby zvrhla jej hranice a dosiahla domnelú konečnú slobodu ducha. Možno povedať, že rodina je poslednou baštou, ktorá bráni zmysel reality a hranice pred úplným stratením sa v iluzórnej slobode. V rodine nie sme všemohúci bohovia, ale závisíme od iných, najmä od rodičov, ktorí zas závisia od Boha Stvoriteľa. Údajný „nový človek“ chce Boha zabiť: už od neho nemusí závisieť, pretože si sám užíva svoju pochybnú božskosť. To je motív modernej vzbury proti rodine. Vždy je ľahšie povedať, že Boh neexistuje, ako si uvedomiť neposlušnosť voči jeho vôli. Človek nechce počuť hlas niekoho iného, keď sa oddáva vlastným túžbam a neexistuje účinnejší prostriedok na otupenie svedomia ako oddávanie sa sexuálnym radovánkam.

Svätý Gregor z Nyssy učil, že „zo všetkých vášní, ktoré útočia na ľudské srdce, nemá žiadna iná takú ničivú silu ako promiskuita“⁷ Veľmi účinným nástrojom na zničenie človeka je vyvolanie úpadku jeho zvykov. Čím viac je človek vo svojom správaní skazený a čím viac je ponechaný sám so svojimi slabosťami, tým ľahšou korisťou sa stáva pre utopické ideológie. Gustave Thibon to vyjadril slovami: „Vysoká morálna úroveň v kombinácii so zdravými mravmi vytvára svätcov, pričom spojenie so zlým správaním rodí revolucionárov, ktorí žijú v ilúziách.“⁸

Je všeobecne známe, že rodina predstavuje prostredie, v ktorom sa odovzdávajú hodnoty a pozitívne vzorce správania. Jednotlivec odlúčený od rodiny sa rozhodne líši od človeka, ktorého korene existencie sú hlboko ponorené do rodinnej identity. Spoločnosť osamelých jednotlivcov a spoločnosť založená na rodine sú dve úplne odlišné sociálne reality.

---

7 Gregor z Nyssy, *Vita Moisis*, ii, 301: PG 44, 361 a nasl.

8 G. Thibon, *Ritorno al reale*, Milano 1998, s. 118.

Boj Cirkvi

V Cirkvi existuje mnoho noriem a argumentov, ktoré varujú ľudí pred sexom prežívaným v izolácii od lásky a zodpovednosti za druhého človeka, hoci dnes nie je veľa uší ochotných im načúvať. Návrhy Cirkvi sa čoraz častejšie odrážajú od múru ľahostajnosti súčasnej spoločnosti, ktorá sa viac zaoberá povzbudením, ktoré kedysi sformuloval Friedrich Nietzsche: „Prosím vás, bratia, zostaňte verní zemi a neverte tým, ktorí vám hovoria o nebeských nádejach! Sú to traviči, či už vedomí alebo nevedomí!“⁹

V tomto svete neustále prebieha boj medzi tými, ktorí si chcú vybudovať raj na zemi, a tými, ktorí sa odvažujú s nádejou hľadiť do neba. Dym tejto vojny zahalil mladých z generácie sexuálnej revolúcie v roku 1968 a dnes preniká do posvätných priestorov cirkevných komunít a redakcií. Aj kontrasty, ktoré sa objavili počas posledných dvoch synod o rodine v rokoch 2014 a 2015, sa sústredili na otázky: Majú všetky možné sexuálne vzťahy, ktoré dominujú v životnom štýle postmoderných ľudí, v sebe niečo dobré? Môžeme rozvedeným ľuďom, ktorí uviazli v iných vzťahoch, pomôcť tým, že ich pozveme k sviatostiam? Je manželská nerozlučiteľnosť stále v rámci možností súčasných žien a mužov? Má ešte zmysel brániť sa mainstreamovej fascinácii antikoncepciou?

Tieto otázky nás upozorňujú na to, že Cirkev sa nachádza v časoch novej schizmy. Kardinál Walter Kasper to opísal slovami: „Učenie Cirkvi sa ukazuje ako veľmi vzdialené od reality. Máme dočinenia s určitou praktickou schizmou. Mnohí kresťanskí manželia už napríklad nežijú podľa encykliky *Humanae vitae* a jej učení o antikoncepcii.“ Riešením by podľa nemeckého hierarchu bolo uprednostnenie pastorácie pred doktrínou, „ktorá nemôže zostať abstraktným výkladom“.¹⁰ Kardinál Gerhard Ludwig Müller, bývalý prefekt Kongregácie pre náuku viery, varoval pred

---

9 F. Nietzsche, *Tak hovorí Zarathustra. Kniha pre každého a pre nikoho*, preložil W. Berent, Kęty 2004, s. 14.

10 W. Kasper, *A muchos la doctrina les resulta muy alejada de la realidad; hay un cisma práctico*, rozhovor s Marianom De Vedia, La Nación, 6. septembra 2015.

neodôvodneným oddeľovaním cirkevného učenia od praxe a dodal, že by to mohlo viesť k podobným výsledkom ako protestantská vzbura v roku 1517: „Človek musí žiť tak, ako myslí, lebo inak začne myslieť tak, ako žije.“¹¹ Hoci sa zdá, že obaja nemeckí kardináli hovoria o tom istom, ich hodnotenia tohto javu sa diametrálne líšia. Málokto má záujem o manželstvo, koho by teda mohol zaujímať spor medzi dvoma teológmi? Niektorí sarkasticky dodávajú, že dnes sa o manželstvo zaujímajú len kňazi a homosexuáli – kým prví bránia to tradičné a sviatostné, druhí bojujú za to, aby im bolo priznaných čo najviac práv.

Boj, do ktorého sa Cirkev zapája, má však hlboký zmysel. Nejde len o podobu spoločnosti a ochranu privilegovaného prostredia pre rodenie jednotlivcov, nazývaného rodina.¹² Manželstvo je sviatosťou zmŕtvychvstalého Krista. Aj keď sa navonok rozpadne, neprestane byť cestou spásy pre Ježišových učeníkov. Cirkev, manželstvo, sexualita, sloboda, pravda, milosť a milosrdenstvo sú dnes na rovnakej úrovni vzájomnej závislosti a prispievajú k vzniku diametrálneho rozdielu medzi životom zameraným na dočasnosť a životom upriameným na večnosť.

Tí, čo problémy skúmajú a tí, čo ich riešia

Kardinál Giacomo Biffi v predvečer konkláve v roku 2005 citoval Mafaldu zo slávnej argentínskej karikatúry Joaquína Lavada:

„Svet je plný ‚problémológov‘, ale chýbajú ‚tí, čo problémy riešia‘. Koľko zmätku, rozpakov a blúdenia dopadlo v týchto rokoch na Boží ľud a zarmútilo najmä tých najmenších? V tomto zmätku má človek niekedy dojem, že dnes sú oveľa viac v móde ‚tí, čo

---

11 P. Bourget, *Le Démon de Midi*, Paris 2001; M. Matzuzzi, *Separare pastorale e dottrina è „sottile eresia“, dice il cardinale Müller*, *Il Foglio*, 4. decembra 2014.

12 Porov. K. Wojtyła, *Rodina ako „communio personarum“*. Pokus o teologickú interpretáciu, Ateneum Kapłańskie 1974, diel 83, zv. 3, s. 348.

problémy skúmajú ' než ,tí, čo ich riešia'. Pravá láska však trvá večne a mení srdcia a večný osud ľudí. Láska povstáva proti zlu. Zničí ho tým, že ho vezme na seba. Láska nemôže odporovať Božím zámerom, Božím zákonom. Dnešný svet to nechápe, pretože už nepozná Boha."¹³

Podľa kardinála z Bologne sa všetci môžeme priblížiť k Božiemu milosrdenstvu. Dôležité je, aby sme ho nezľahčovali – rovnako ako nemôžeme zľahčovať Cirkev, jej učenie a disciplínu. Umenie pastorácie si vyžaduje dve veci: ukázať čo najúplnejšie kresťanské poslanstvo bez predstierania a kompromisov a trpezlivo sa pohrúžiť do ľudskej polovičatosti. Pritom si musíme dávať pozor na to, aby sme neprehliadli ďalšiu dôležitú vec: nesmieme zľahčovať pravdu! Keď o nej vôbec nehovoríme, neznamená to, že viac veríme v spásu. Odmietajúcu vieru v peklo neposilňuje presvedčenie, že nebo existuje. Človek, ktorý hľadá Boha a Cirkev podľa svojich potrieb alebo podľa prevládajúcej módy, sa už v zásade zriekol Boha.

Milý čitateľ, táto kniha je súčasťou dejín kresťanského radikalizmu. Vyžaduje si to oduševnený, priam vášnivý prístup k životu. O akú vášeň ide? O lásku. Pravá láska k nám prišla z neba. Narodila sa na okraji Rímskej ríše, na kopci zvanom Kalvária, v deň nazývaný Piatok utrpenia Pána. Bol to oheň, ktorý vzplanul v istom človeku ukrižovanom za hriechy sveta a dosiahol svoj extatický vrchol o sedem týždňov neskôr, v deň zoslania Ducha Svätého, keď sa objavil v podobe horiacich jazykov a potom nadobudol podobu mučeníctva, mystiky, misionárskej činnosti a apoštolátu. Zmietol zo sveta grécke ideály umiernenosti a rímsku ľahostajnosť voči pravde. Ľudia boli takí pohľtení láskou, že opustili svoje domovy, aby hlásali dobrú zvesť. Mladé ženy odovzdávali svoje srdcia svojim manželom. Táto pochodeň sa odovzdávala po celé generácie a milióny ľudí milovali svojho Pána tak veľmi, že ich nič nemohlo prinútiť odvrátiť sa od toho, čo

---

13 M. Carletti, *Il Conclave 2005 e le sue sfumature: il racconto di un grande cardinale*, Libertà e Persona, 10. decembra 2015.

spôsobililo, že všetky pozemské veci sa zdali byť márne. Takýto oheň nám dnes chýba. Hoci sa táto láska stále dotýka niektorých veriacich, pokiaľ ide o svet, zdá sa, že prestala existovať a jej oheň pohasol.

Mladí ľudia hľadajú oheň i lásku. Chcú tiež veriť, že zlo na svete existuje a človek by s ním mal bojovať. Žiaľ, dnešný svet ich presvedčil, že jediné zlo je v peniazoch. Preto uverili, že je možné zosúladiť vášň pre boj proti všeobecnej nespravodlivosti s úplným zanedbaním vlastnej spravodlivosti. Majú citlivé svedomie, aby bojovali proti zlu iných, ale nemajú silu postaviť sa proti vlastnému. Broja proti údajnej podlosti druhých, ale vyhýbajú sa povinnosti zveriť sa Bohu. Upratovacie akcie ich nabádajú k tomu, aby sa zapájali do zavádzania poriadku v čoraz širšom zábere oblastí, zatiaľ čo nikto nevyhadzuje odpadky zo svojho vlastného srdca. Je to ako v podobenstve o prázdnom dome: vyháname diabla zo svojich hláv a domov, ale keďže v nich nebýva láska, prichádza do nich sedem ďalších démonov, horších ako bol ten predchádzajúci. Človek nemôže žiť bez veľkej lásky, inak sa nechá pohltiť jej imitáciami a odpadom.

Táto kniha nie je novou príručkou o „umení milovať“, ani pseudonáboženskou príručkou o morálke. Autori sa nechcú stavať ani na stranu „problémológov“, ani na stranu „riešiteľov problémov“. Vedia, že nás čakajú ťažké časy. Budú potrebné „opášané bedrá a zapálené pochodne“ (porov. Lk 12, 35), ale nesmieme strácať dôveru. Boh vedie náš život. Kristus zaň vylial svoju krv na kríži a dáva nám svojho Ducha. Tí, ktorí túto knihu napísali, ako aj tí, ktorí ju vydali, dobre vedia, že „príde čas, keď neznesú zdravé učenie, ale nazhŕňajú si učiteľov podľa svojich chůtok, aby im štekli uši. Odvrátia sluch od pravdy a obrátia sa k bájkam. Ty však buď vo všetkom triezvy, znášaj útrapy, konaj dielo evanjelistu, plň svoju službu“ (2 Tim 4, 3 – 5).

Čím silnejšie fúka ľadový vietor zmien a revolúcií, tým viac potrebujeme oheň pravej lásky.

Otec Robert Skrzypczak

Úvod

Sestra Lucia vo svojich slovách kardinálovi Caffarovi uviedla, že posledný boj so satanom sa bude viesť o rodinu. Niet pochýb o tom, že už sme svedkami tohto boja: čoraz viac manželstiev sa rozpadá, mnohé krajiny legalizovali manželstvá osôb rovnakého pohlavia, mnohí ľudia sa rozhodli žiť v zväzkoch „bez papiera“. Má ešte zmysel hovoriť v súčasnom svete o rodine?

→ **JACEK PULIKOWSKI:** Začnem trochu netradične. Otec Pawlukiewicz raz rozprával jednu anekdotu. Oslovila ho istá farnosť s požiadavkou, či by k nim nemohol prísť prednášať. „Dobre,“ povedal Pawlukiewicz, „zapíšem si to do kalendára. A o čom vám mám hovoriť?“ „O sexe,“ zaznie odpoveď. „A nie radšej niečo o Bohu?“ opýtal sa otec Pawlukiewicz. „Nie, nie, o sexe.“

Myslím si, že mnohí čitatelia sa začnú obávať, že budeme hovoriť len o sexe. My sa tu však pokúsime hovoriť veľa o Bohu, ktorý má s človekom osobitný plán. A týmto plánom je nepochybne rodina. Ako o rodine zmýšľame my, súčasníci? Kde sú tieto rodiny? Ako fungujú? Otec Piotr Glas raz povedal, že v súčasnosti máme čoraz častejšie dočinenia s „produktom podobným rodine“, že súčasná rodina je v mnohých prípadoch karikatúrou toho, čo pre nás chce Boh.

→ **JP:** Hneď na začiatku musím zdôrazniť, že môj všeobecný pohľad na stav rodiny je trochu skreslený, pretože už viac ako štyridsať rokov sa v manželskej poradni stretávam s manželskými párami, ktorých manželstvá sú v zlom stave. Prichádzajú ku mne páry, ktoré majú problémy. Začnem teda tým. Nie som veľmi v kontakte s veľkými rodinami (okrem mojej vlastnej a rodín mojich priateľov) a „zvnútra“ spoznávam hlavne tie, ktoré sú na tom najhoršie. A je ich veľa. Veľmi všeobecne môžem povedať, že stratené

sú tie rodiny, ktoré odchádzajú od Boha, od jeho prikázaní a sviatostných milostí. Také je moje svedectvo. Samozrejme, neveriacemu človeku sa to môže zdať zvláštne, dokonca bizarné, ale potvrdzujú to tisíce príkladov.

Chcel by som však povedať dôležitú vec: ak manželstvá, ktoré sa stratili, padnú na kolená, začnú od spovede, vrátia sa k modlitbe a sviatostiam, dajú sa dokopy. A to v situáciách, ktoré sú absolútne beznádejné. V takých, ktoré z ľudského hľadiska nemajú šancu. A ďalšia dôležitá rada, tentoraz pre tých, ktorí ešte nie sú stratení: aby sa jednoducho pevne držali Boha a prikázaní. Manželstvo je totiž Božím nápadom. V učení Cirkvi čítame: „Manželstvo teda nevzniklo náhodou alebo pôsobením slepých prírodných síl, ale ho múdro a prozreteľne ustanovil Boh Stvoriteľ s tým úmyslom, aby v ľuďoch uskutočnil plán svojej lásky.“¹⁴ Lenže Stvoriteľ k svojmu nápadu pridal návod na použitie – Desatoro. Prvé tri body Desatora sa týkajú vzťahu k Pôvodcovi, ďalších sedem sa týka medziľudských vzťahov. To je spoľahlivý recept na spokojný ľudský život a šťastné manželstvo.

V poslednom čase sa ľudia vo veľkom počte vzdávajú od Boha.

→ **JP:** Áno, samozrejme, je tu veľa faktorov. To je však dôvod, prečo sa rodiny rozpadajú. Podľa môjho názoru je to organicky spojené: odchod od Boha je spojený s rozpadom rodiny. A v súvislosti so slovami sestry Lucie, že najväčší boj bude o rodinu, by som vám chcel pripomenúť, že veľký boj o rodinu viedol aj pápež Ján Pavol II. Mnohokrát sme ho počuli povedať, že budúcnosť ľudstva závisí od rodiny. Nepochybujem o tom, že to nie je prázdny slogan, ale podstata vecí. Pretože rodina je jedinou oblasťou, kde je možné odovzdávať hodnoty. Výchova k hodnotám, a najmä k láske, sa musí odohrávať v rodine. Ak sa teda svetu, silám zla, podarí zničiť rodinu, svet sa zničí sám. Som o tom presvedčený. Mimo rodiny je možné vychovať človeka, ale nie vychovať ho k hodnotám. Nepochybujem o tom, že stav rodiny sa zhoršuje, čo úzko súvisí s jej vzdialením sa od Boha. Oslabenie viery vždy oslabuje stav manželstiev a rodín. Potvrdzujú to tisíce

---

14 Pápež Pavol VI., Encyklika *Humanae vitae*, č. 8.

prípadoch manželstiev v kríze, o ktorých viem. Nebudem však odhadovať, aké percento manželstiev, ktoré sa hlásia k viere, sa tiež rozpadá. No určite ich je mnohonásobne menej ako medzi tými, ktorí sa hlásia k neveriacim. Dodajme, že skutočne veriace manželstvo, ktoré sa drží Boha a jeho prikázaní, sa jednoducho nikdy nerozpadne. V manželstvách v kríze vidím jasnú tendenciu odchodu od Boha, čo predchádza začiatku rozpadu.

Zvyčajne sa stáva, že keď sa niečoho vzdáme, objaví sa namiesto toho niečo nové. Keď sa vzdáľujeme od Boha, nachádzame pre seba nové možnosti. Môžete na ne poukázať, pomenovať ich?

→ **JP:** Samozrejme. Dôvodom odchodu je určite hedonizmus, zanechanie akejkol'vek práce na sebe, vedome zvolenej askézy. Spája sa s tým aj odmietnutie všetkých „trápnych“ princípov (rozumej: chrániacich pred hriechom, teda pred sebadeštrukciou). To otvára perspektívu, že človek sa stáva bohom sám pre seba, určuje, čo je dobré a čo zlé, čo mu prinesie šťastie. Stojí na mieste Boha a robí zo seba stvoriteľa. Ak mám odpovedať na otázku: nový priestor je priestor pre neobmedzené hrešenie. Myslím si, že stojí za to pozrieť sa trochu konkrétnejšie na mechanizmus odchodu od Boha. Tí, ktorí prestanú žiť podľa prikázaní, sa začnú vzdáľovať od Boha. Pokiaľ ide o mužov, najčastejšie sa to deje v oblasti sexuality. Keď sa v tínedžerovi prebudia hormóny, prirodzene sa v ňom objaví záujem o opačné pohlavie. Táto oblasť prekvapí nezrelého chlapca veľmi silnými telesnými reakciami. Nie je pripravený na boj s pokušením, na boj o vlastnú čistotu. Jeho telo začína reagovať na podnety, ktorých je v okolitom svete veľa. Tieto podnety sú vopred premyslené a ich cieľom je zotročiť ľudí sexualitou. Existuje veľa možností, ktoré mladému chlapcovi (len jedným kliknutím) podsúvajú pod nos veľmi silné podnety, s ktorými si jednoducho nevie poradiť. V pozadí je často neprítomnosť otca, chýbajúce rozhovory o puberte, o procese sebaavdelávania, chýbajúca láska v rodine. Dospievajúci chlapec jednoducho nedokáže spracovať silné podnety, čo vedie k tomu, že sa nevie vyrovnáť s prikázaniami, najmä s prikázaním „Nezosmilniš“, ktoré si od človeka vyžaduje čistotu a sebaovládanie. Začína sa konflikt svedomia, konflikt s Bohom a učením Cirkvi, ktoré ohlasuje Boží plán. Nevedome stratený mladý človek len hľadá